

Українське студентство в Угорщині: політики залучення, інтеграції та мотивація і плани студентства

Проект: Міграція українського студентства до Польщі, Чехії, Угорщини, Словаччини: перспективи людського капіталу

Фінансування: Міжнародний Вишеградський Фонд та Королівство Нідерланди

Організація-розпорядник коштів: Інститут державних справ (Польща)

Автори: Матяш Шабо (Центрально-Європейський університет)

Концепція проекту та методологія дослідження: Єгор Стадний, Олександра Слободян, Анастасія Фітісова, Марія Куделя (CEDOS)

Рецензування: Марія Куделя (CEDOS)

Зміст

Вступ

Політики

Відбір людського капіталу

Імміграційні політики стосовно іноземних студентів

Посилення потенціалу людського капіталу

Узгодженість політик

Українські студенти та випускники: кількість, профіль, плани

Кількість і профіль українських студентів та випускників в Угорщині

Мотивація вчитися за кордоном

Готовність працювати в Угорщині

Узгодженість даних

Рекомендації для державної політики

Список літератури

Додаток 1. Методологія дослідження

Додаток 2. Гайди глибинних інтерв'ю

Додаток 3. Анкети для збору статистичних даних

Додаток 4. Анкета для онлайн-опитування

Вступ

Протягом декількох останніх років Угорщина виробила державні стратегії та національну політику в кількох сферах, які мають стосунок до нашого дослідження. Це Національна стратегія молоді на 2009-2024 роки, яку ухвалив у 2009 році угорський уряд (резолюція 88/2009. (X. 29.) OGY), Міграційна стратегія на 2014-2020 роки, ухвалена у 2013, та Національна стратегія ринку праці, яку ухвалило Міністерство національної економіки на період 2014-2020 років. Щоправда, жодна з цих стратегій не містить положень, які стосуються працевлаштування іноземних студентів, або окремих згадок про українських громадян.

Попри це, у національних стратегіях визначені більш загальні положення та пріоритетні напрями, які мають вплив на імміграцію та інтеграцію українців (і, зокрема, українських студентів) до суспільства та ринку праці Угорщини. Наприклад, підтримка легальної міграції та візова підтримка є проголошеними пріоритетами як Міграційної стратегії, так і семирічного стратегічного планування. Це також відповідає цілям Фонду з надання притулку, міграції та інтеграції Європейської комісії (AMIF). Справді, угорська стратегія перегукується з цілями Фонду підтримати легальну міграцію до Європейського Союзу у відповідності до потреб ринку праці та просувати ефективну інтеграцію громадян країн, які не входять до Європейського Союзу. Окрім цього, цілями національної стратегії є також створення більш зручних умов в'їзду та перебування іноземців, а також покращення інтеграції іноземців в Угорщині. Процитуємо короткий підсумок, доступний англійською на сайті Міністерства внутрішніх справ: «Стратегія підтримує всі форми легальної міграції через відповідні легальні інструменти, які вона пропонує для довгострокового проживання, переселення та отримання угорського громадянства. Особлива увага приділяється спрощеному прийняттю громадянства людей, які належать до угорської діаспори. У контексті візової політики було визначено, що Угорщина є повноцінним членом Шенгенської зони з грудня 2007 року і, відповідно, не може самостійно розпоряджатися видачею віз. Правила Європейського Союзу залишають обмежені можливості для країн-учасниць реалізувати власні міграційні цілі через візову політику». Документ також згадує політику «Відкритість до Сходу», зазначаючи, що «у випадку країн з хорошими економічними умовами (наприклад, Туреччина, держави Персидської затоки, Росія, Азербайджан, Казахстан) Угорщина націлена спрощувати процедури в'їзду, підтримуючи безвізові подорожі (...), припускаючи, що кількість бізнесменів, інвесторів та туристів виросте». На жаль, через менш розвинену економіку, Україна не включена до політики «Відкритість до Сходу».

Політики

Відбір людського капіталу

Основні політики у вищій освіті

Угорський уряд затвердив Стратегію вищої освіти у грудні 2016 року як частину ініціативи «Зміна темпу вищої освіти» та відповідним чином змінив законодавство, щоб створити конкурентну та високоякісну систему вищої освіти. Три основні аспекти цієї стратегії:

- Знання, які передаються студентам, мають бути потрібними на ринку праці.
- Дослідження мають бути корисними для суспільства та національної економіки.
- Інституції мають виступати регіональними каталізаторами.

Інтернаціоналізація також стала важливою частиною стратегії розвитку угорських закладів вищої освіти. Метою уряду у 2016 році було збільшити кількість студентів, які приїжджають з інших країн, з 25 000 до 40 000 до 2020 року. Найважливішими факторами, які впливають на стратегію інтернаціоналізації угорської вищої освіти, є економічні та міжнародно-політичні. Проте демографічні причини також можуть бути важливими: збільшення кількості іноземних студентів у країні компенсувало б суттєве зменшення кількості угорських студентів. Їхнє число зменшилося з 400 000 у 2009 році до 300 000 у 2017.

Уряд доручив Публічному фонду «Темпус» допомогти у процесі інтернаціоналізації вищої освіти. Це відбувається за допомогою двох основних грошових фондів. Перший, **Stipendium Hungaricum**, є найбільш важливим та всеохопним державним грантом, тоді як другий — програма **Campus Mundi** — це фонд величиною у 9,2 мільярда форинтів (28,5 мільйонів євро), який є доступним для угорських закладів вищої освіти до 2021 року для того, щоб підвищити студентську мобільність, міжнародну конкурентоспроможність та видимість угорських університетів. У жодній із цих двох програм немає стратегій чи пріоритетів для конкретних країн. Щоправда, там згадані регіональні пріоритети: відкритість до Півдня та Сходу (з причин, пов'язаних із міжнародною політикою). Угорщина наразі має приблизно 32 000 іноземних студентів. Найбільше студентів приїжджають з Німеччини та Китаю.

Програма **Stipendium Hungaricum** заснована на двосторонніх угодах про освітню співпрацю між міністерствами (або іншими державними

органами), які відповідають за освіту в країнах походження іноземних студентів, та Угорщиною, або ж на угодах про співпрацю, укладених безпосередньо між двома закладами. Наразі 60 країн із 5 різних континентів задіяні у програмі, і географічне охоплення програми щороку розширюється. Кількість претендентів на цей грант постійно зростає, разом з тим збільшується і кількість місць, які можуть бути профінансовані цією програмою. На 2017-2018 академічний рік було надано більш ніж 3800 стипендій, і ця кількість буде збільшена у 2018-2019 році до більш ніж 5000.

Україна стала учасницею програми Stipendium Hungaricum у 2016 році. Передбачається, що приблизно 100 стипендій будуть запропоновані українським студентам до кінця 2018 року.

Партнером програми Stipendium Hungaricum в Україні є Міністерство освіти та науки України. Українські студенти можуть вступати на будь-які рівні освіти за такими напрямками:

- бакалаврська програма повного циклу: гуманітарні та соціальні науки, технічні науки та медицина,
- магістерська програма повного циклу: гуманітарні та соціальні науки, технічні науки та медицина,
- однорічна магістерська програма повного циклу: технічні науки та медицина,
- докторська програма повного циклу: будь-який напрям.

Вступ до угорських закладів вищої освіти

Іноземні студенти можуть подати документи до угорського університету у два способи. По-перше, вони можуть подати документи через онлайн-платформу цього університету (наприклад, Будапештський університет імені М. Корвіна або Будапештський університет імені Лоранда Етвеша). По-друге, якщо вони є іноземними студентами угорського походження, які живуть у сусідніх країнах (це передусім стосується Сербії та України, оскільки інші сусідні до Угорщини країни є учасницями Європейського Союзу), вони можуть подаватися через угорськомовну централізовану систему, felvi.hu. Яку б платформу не обрали абітурієнти, вони мають подати низку документів, таких як заповнена та затверджена аплікаційна форма, документ, що свідчить про рівень освіти, документ, який є підтвердженням громадянства (копія паспорта/ID-картки тощо), та доказ рівня знання мови, якою буде відбуватися навчання. Заклади, факультети або кафедри можуть визначати також додаткові документи для подачі, такі як есе або додаткові тести. У більшості університетів також встановлено плату за подачу заявки

(зазвичай 100-150 євро). Документи, які складені не англійською, французькою або німецькою, мають бути перекладені на угорську або англійську. Для вступу на деякі програми студенти мають скласти вступні іспити або пройти співбесіду. Це може відбуватися як особисто, в самому університеті, так і через Skype.

До громадян сусідніх країн, які декларують угорське походження, дещо особливе ставлення. Найважливішою відмінністю в порівнянні з іншими іноземними абітурієнтами є те, що ця категорія може подавати документи на місця державного замовлення в університетах.

Вартість навчання на деяких програмах може бути різною залежно від рівня освіти та від того, чи є абітурієнт громадянином Європейського Союзу. Деякі приклади:

Таблиця 1. Вартість навчання в деяких університетах Угорщини

Університет	Програма	Вартість
Будапештський університет ім. М. Корвіна Факультет соціальних наук та міжнародних відносин	Міжнародна економіка та бізнес, магістратура	1750 євро для громадян країн Європейської економічної зони 2450 євро для громадян країн поза Європейською економічною зоною за семестр
Будапештський університет ім. Лоранда Етвеша Факультет освіти та психології	Психологія, бакалаврат	4200 євро за семестр
Будапештський університет технології та економіки Архітектурний факультет	Усі бакалаврські програми	2250 євро для громадян країн Європейського Союзу 3200 євро для громадян країн поза Європейським Союзом за семестр

Кількість іноземних студентів у певному університеті не впливає напряму на державне фінансування університету. Університети в Угорщині

отримують державне фінансування залежно від кількості студентів, незалежно від їхньої національності. Щоправда, важливо зазначити, що оскільки кількість угорських вступників зменшується швидше, ніж розмір їхньої вікової групи загалом у країні, то університети дедалі частіше намагаються залучати іноземних студентів. Отже, університети з більшим досвідом міжнародної мобільності можуть отримати кошти та субсидії для покращення матеріально-технічного забезпечення, для реклами своїх програм за кордоном тощо.

Доступність фінансової підтримки

Найбільш важливими державними стипендіями є такі:

Таблиця 2. Державні стипендії на навчання в Угорщині

Програма	Опис	Посилання	Чи можуть українці брати участь?
Навчальні стипендії (угорською: «tanulmányi ösztöndíj»)	Навчальні стипендії надають на семестр для тих студентів, які навчаються за державні кошти на програмах повного циклу. Стипендії надають за відмінні академічні результати (залежно від середнього академічного балу — GPA).	Felvi.hu	Лише якщо вони мають угорське походження і їхнє навчання фінансує держава.
Стипендія Республіки («köztársasági ösztöndíj»)	Студентам із визначними академічними досягненнями (включно з середнім балом, дослідницькими статтями тощо) надають стипендію на один академічний рік — 10 місяців. Отримати цю стипендію можуть лише ті студенти, які навчаються на бакалаврських, магістерських або нероздільних програмах і які завершили принаймні 2 семестри та 55 кредитів. 0.8% тих, хто навчається на	Kormany.hu	Лише якщо вони мають угорське походження і їхнє навчання фінансує держава.

	державних місцях програм повного циклу, можуть отримати стипендію, але не менше 1 людини в університеті.		
Соціальні стипендії («szociális ösztöndíj»)	Отримати цю стипендію можуть студенти з обмеженими можливостями, серйозними проблемами зі здоров'ям або в будь-яких інших несприятливих умовах. Цю стипендію фінансує держава, а її розмір — приблизно 12 000–24 000 форинтів на місяць.	<u>VCE DJB</u>	Лише якщо вони мають угорське походження і їхнє навчання фінансує держава.

Як уже було згадано, з 2016 року українські студенти, які навчаються на англомовних програмах в угорських університетах, можуть отримати грант програми Stipendium Hungaricum. Студенти, які отримують допомогу від цієї програми, мають повністю або частково навчатися за одним з напрямків, які прописані в двосторонній угоді між відповідними міністерствами Угорщини та України. Грант забезпечує оплату навчання, щомісячну стипендію (у розмірі приблизно 130 євро для бакалаврів та магістрів і 450 євро для PhD), частину витрат на проживання в Угорщині на 12 місяців у рік до кінця навчання, безкоштовне проживання у гуртожитку або частину витрат на житло до кінця періоду гранту, а також медичне страхування.

Імміграційні політики стосовно іноземних студентів

Згідно з Міграційною стратегією на 2014-2020 роки, яка була ухвалена у 2013 році, Угорщина має заохочувати та підтримувати «інтелектуальну міграцію» — це стосується як студентів, так і дослідників. У стратегії зазначено, що присутність студентів та дослідників з інших країн допомагає збільшити потенціал країни, стимулює наукові розробки і посилює міжнародні відносини країни. Стратегія також націлена на сприяння інтеграції іноземних випускників до ринку праці. Як зазначено в документі, важливим елементом такої інтеграції є навчання випускників мови та культури, а також програми з пошуку роботи. Окрім цього, «Угорщина має стати більш привабливою для тих, хто планує інвестувати або створити компанію (не обов'язково при цьому проживаючи в Угорщині), що є особливо важливим для національної економіки». Хоча це не першочергове завдання міграційної політики, для цієї групи візові

процедури та інші адміністративні питання потрібно зробити простішими та більш ефективними.

Довгострокове перебування студентів в Угорщині

Іноземні студенти, які вступили до угорських університетів, мають отримати посвідку на довгострокове проживання з метою навчання. Термін дії такого документа зазвичай один рік або збігається з тривалістю навчання і може бути продовжений на один чи два роки за раз.

Що стосується вищої освіти, посвідка на довгострокове перебування надається громадянам інших країн:

- які вступили до державного закладу освіти, що зареєстрований у державній освітній інформаційній системі, для навчання на програмі повного циклу в закладі освіти або на денних навчальних курсах; або
- які навчаються на програмах повного циклу навчання в закладах вищої освіти, що визнані державою, або іноземних навчальних закладах, що мають дозвіл забезпечувати денну форму навчання на території Угорщини; та/або
- які хочуть проживати в Угорщині, щоб відвідувати курси в закладах вищої освіти, до котрих можуть також належати підготовчі курси перед такою освітою; та
- які можуть підтвердити знання мови, необхідної для навчання (примітка: це не обов'язково має бути угорська, а має бути мова навчання);
- які можуть довести, що вартість навчання в державному університеті або в іншому закладі вищої освіти є сплаченою;
- які мають дійсний документ для подорожей;
- які мають необхідні дозволи для продовження подорожі або повернення назад;
- які можуть підтвердити ціль свого в'їзду та перебування;
- які мають достатні фінанси для проживання та покриття витрат на житло на період перебування в країні та для повернення в країну походження або для транзиту в іншу країну;
- які мають повноцінне медичне страхування або достатні фінанси для покриття медичних послуг;

- які не мають бути вислані з країни, які не несуть загрози громадській політиці, громадській безпеці, національній безпеці чи громадському здоров'ю Угорщини;
- щодо яких не було випущено попередження Шенгенської інформаційної системи про недопущення в'їзду та перебування в країнах; та
- які повідомили адресу свого перебування на території Угорщини.

Довгострокове перебування з ціллю навчання може бути підтверджене сертифікатом про вступ від відповідного закладу освіти або документом, який засвідчує статус студента.

Знання мови може бути підтверджене сертифікатом про рівень володіння мовою, офіційним дипломом, який свідчить про навчання іноземною мовою, або іншими достовірними способами.

Громадянин країни поза межами Європейського Союзу має достатні фінанси для перебування в країні довше ніж 90 днів протягом періоду у 180 днів, якщо його законний дохід або активи, або доходи або активи його членів родини достатні, щоб покрити витрати на проживання, включно з житлом, дорогою назад і, у разі необхідності, медичними послугами. Достатній рівень коштів може бути підтверджений документом про надання грантової підтримки або про наявність коштів на банківському рахунку. Перебування іноземців в Угорщині також може бути профінансоване членом родини. У цьому випадку буде перевірено сімейні зв'язки та потрібно буде надати задокументоване підтвердження, що цей член родини має можливість надавати фінансову підтримку.

Місцем проживання в Угорщині має бути житло, яке у реєстрі нерухомості має статус житлового будинку або окремого будинку, або схожа нерухомість, яка є придатною для проживання (не менше 6 метрів квадратних житлової площі на одну людину), або комерційна чи інша нерухомість, яка за законом підходить для проживання. Наявність місця проживання в Угорщині можна довести за допомогою контракту про оренду; документу про надання можливості проживати безкоштовно; документу, який засвідчує власність на житлове приміщення у формі титулу власності, який виданий не більше ніж 30 днів тому; дійсного листа-запрошення з прикріпленим офіційним документом; документального підтвердження бронювання та оплати помешкання; нотаріально завіреної заяви про забезпечення житлом від члена родини, який має право на довгострокове перебування в Угорщині через наявність довготермінової візи або посвідки на проживання, зі статусом іммігранта

або резидента країни, або який має право на довгострокове перебування в Угорщині відповідно до інших законодавчих актів, або зі статусом біженця; або договору про купівлю-продаж нерухомості та копії рішення відповідного державного органу Будапешта або округу, який надає дозвіл на право власності.

Разом із заявою на отримання дозволу на довгострокове проживання претендент має надати підтвердження, що він має доступ до повноцінного медичного страхування (зокрема, на підставі законодавчих актів про систему соціального страхування, міжнародних угод чи інших особливих угод) або що він/вона має достатньо фінансів, щоб покрити оплату таких послуг.

Заяву на продовження посвідки на довгострокове проживання слід подавати особисто в регіональному директораті, який відповідає за місто проживання претендента. Така заява має бути подана не менш ніж за 30 днів до кінця терміну дії посвідки, і до неї мають бути прикріплені необхідні документи. Якщо ціллю перебування є навчання, то закордонний паспорт має бути дійсним протягом усього періоду дії дозволу на проживання. Якщо студент не може отримати документ про завершення навчання протягом часу у 1,5 разу більшого, ніж тривалість навчальної програми, заява на продовження дозволу на довгострокове перебування може бути відхилена, або посвідка може бути анульована.

Угорщина має загальнодержавну систему охорони здоров'я, фінансовану з податків. Пацієнти, які мають дійсну угорську картку медичного страхування (угорською: «TÁJ kártya»), мають право на безкоштовні медичні послуги у будь-якому медичному закладі на території Угорщини, що має укладений договір з Національним фондом медичного страхування. Студенти можуть отримати таку картку. Медичне страхування можна отримати за допомогою Національного фонду медичного страхування Угорщини (Országos Egészségbiztosítási Pénztár — ОЕР). Це коштує 30% переважної мінімальної місячної заробітної плати. Ті, хто обрав такий вид контракту, мають право на медичні послуги — щоправда, протягом перших 6 місяців контракту вони мають доступ лише до термінової медичної допомоги. Існують також приватні компанії, які пропонують медичне страхування. Переважно це коштує як ¼ ціни страхування від ОЕР. Зазвичай університети пропонують новим студентам приватне страхування на момент зарахування.

Також іноземці можуть отримати посвідку на довгострокове проживання з метою возз'єднання з родиною. У цьому випадку членами родини

вважаються дружина або чоловік іноземця, неповнолітня дитина (включно з усиновленими чи під опікою) іноземця з його дружиною/її чоловіком.

Окрім того самого переліку документів, що і для дозволу з метою навчання, потрібно також довести ціль возз'єднання з родиною. Це можна зробити через свідоцтво про народження, свідоцтво про шлюб, документ про усиновлення чи будь-який інший документ, який підтверджує наявність сімейних стосунків.

На національному рівні не існує обов'язкових програм інтеграції мігрантів чи іноземних студентів. Натомість студенти можуть обирати і відвідувати програми, які можуть допомогти їм інтегруватись у життя університету, місцевих громад та загалом у суспільство. У більшості університетів студенти першого року навчання розпочинають рік з орієнтаційного тижня, який — окрім формальних речей, таких як адміністративні питання — включає в себе неформальні події, екскурсії студентським містечком тощо. Для програм з іноземними студентами орієнтаційний тиждень зазвичай включає екскурсії містом по визначних місцях, лекції про Угорщину тощо (наприклад: Károli Gáspár University, Central European University).

Програма Erasmus, яка є всеєвропейською мережею студентських клубів, у більшості університетів має систему менторства, яка підбирає місцевого студента до іноземного (не лише для тих, хто навчається в Угорщині за програмою Erasmus, але і для тих іноземних студентів, які навчаються на програмах повного циклу). Ментори мають допомагати іноземним студентам із повсякденними завданнями — від знайомства з послугами, які надає університет, до пошуку квартири чи кімнати для оренди. У Будапештському університеті імені Л. Етвеша, наприклад, є ментори, які працюють на факультетах, тому іноземні студенти можуть також звертатися до них із запитаннями, які стосуються конкретного факультету.

Вивчення угорської не є обов'язковим для іноземних студентів. Університетські мовні центри пропонують курси з угорської, поряд із іншими мовами, на різних рівнях — від початкового до просунутого. Курси переважно тривають 12 тижнів (семестр) і мають кредити ECTS (наприклад, Будапештський університет імені М. Корвінуса, Дебреценський університет). Багато закладів пропонують літні курси з інтенсивними курсами угорської (Дебреценський університет, Будапештський університет імені Л. Етвеша), а також дають знання про угорську культуру (наприклад, Літній університет угорської мови та культури, організований Будапештським університетом імені Л. Етвеша).

Посилення потенціалу людського капіталу

Перехід на ринок праці

Відповідно до угорського законодавства, іноземні студенти, які навчаються в Угорщині, з посвідкою на довгострокове проживання з метою навчання можуть займатися діяльністю, яка приносить їм дохід, не більше ніж 24 години на тиждень протягом семестру і не більше ніж 90 календарних днів, або 66 робочих днів на рік поза семестром. Якщо після випуску іноземні студенти хочуть залишитися в Угорщині з метою роботи, вони мають отримати посвідку на довгострокове проживання з метою працевлаштування.

Студенти, які мають дозвіл на довгострокове проживання з метою навчання, не мають отримувати дозвіл з метою працевлаштування протягом навчання і не мають отримувати окремий дозвіл на роботу під час того, як навчаються.

Лише студенти, які знаходять роботу через студентські агенції роботи, мають знижені податки. Студенти, які працюють не за такою схемою, мають сплачувати податки незалежно від їхнього статусу як студентів.

Після випуску студентам потрібно отримати дозвіл на довгострокове проживання з метою пошуку роботи або відкриття власної справи. Такий дозвіл надається іноземцям:

- які мають дійсний дозвіл на довгострокове проживання з метою здійснення наукового дослідження і можуть довести закінчення наукового дослідження, або
- які мають дійсний дозвіл на довгострокове проживання з метою навчання і можуть довести успішне завершення навчання,
- працевлаштування, яке він/вона шукає, або бізнес, який він/вона збираються засновувати, збігається з рівнем наукового дослідження чи завершеного навчання.

Анкета може вступити в силу за 15 днів до закінчення терміну дії студентського дозволу. Дозвіл діє не більш ніж протягом 9 місяців і не може бути поновлений з тією самою метою.

Посвідка на довгострокове проживання з метою працевлаштування може бути видана тим іноземцям, які планують працювати під керівництвом інших, за оплату праці, за контрактом про працевлаштування, чи тим, які працюватимуть як власники чи виконавчі працівники в прибуткових бізнес-асоціаціях, кооперативних товариствах чи з іншими юридичними особами. Кваліфікаційні вимоги: постійне проживання в Угорщині,

достатні фінанси для життя, наявність помешкання в Угорщині, повноцінне медичне страхування та можливості для виїзду.

Граничний ліміт часу адміністративних процедур для визначення заяви — 21 день. У індивідуальних випадках відповідний орган ухвалює рішення про заяву на довгострокове перебування протягом 70 днів з дати подання заяви. Якщо іноземець працевлаштований у пріоритетного роботодавця, відповідний орган ухвалить рішення щодо справи протягом 60 днів з дати подання заяви.

Дозволи на роботу

В Угорщині немає уточнень щодо більш пріоритетних регіонів чи секторів економіки, і Міграційна стратегія на 2014-2020 роки не містить окремих статей про залучення українців.

Щоправда, у Міграційній стратегії зазначено, що «Угорщина відчуває відповідальність за угорців, які живуть поза її межами», і що «це пріоритет для Угорщини, щоб члени угорської меншини, які живуть в Україні та Сербії, могли в'їхати на територію Батьківщини без візи» (Європейський парламент ухвалив безвізовий режим для України в квітні 2017 року, і відтоді українці не потребують візи для в'їзду в Угорщину, якщо вони перебувають там 90 днів або менше).

Спрощені умови доступу на ринок праці також існують для українських та сербських громадян. Це означає, що вони не потребують дозволу на роботу для переліку професій, у яких існує нестача робочої сили. У липні 2017 року перелік таких професій було розширено. Заява Міністерства національної економіки, яка була опублікована в офіційному віснику, перелічує вже 41 професію, для якої не треба дозвіл. У списку є, серед інших, кваліфіковані ІТ-спеціалісти, інженери, програмісти, водії, кваліфіковані будівельники, швачки, столяри та медсестри. Можливість отримати дозвіл на довгострокове проживання (без наявності дозволу на роботу) надається для тих професій, які включені до переліку, та виключно для українських і сербських громадян. У особливих випадках можливе також працевлаштування через агенції з надання тимчасового працевлаштування. Імміграційний офіс гарантує пришвидшений процес розгляду заяв на довгострокове проживання — протягом 8 днів. Існують два способи подати заяву на дозвіл на довгострокове проживання з метою працевлаштування:

- Юридичний представник подає заяву до відповідного імміграційного офісу. У цьому випадку має бути сплачено 180 форинтів за розгляд кожної заяви.

- Українські шукачі роботи подають свої заяви до угорських консульств. У цьому випадку не треба сплачувати збір, але процес займе більше часу, бо консульства довго опрацьовують масові запити.

Українці, які хочуть працювати в Угорщині на позиції, яка не входить до переліку 41 професії зі спрощеними умовами, мають отримати дозвіл на роботу, так само як і інші громадяни країн з-поза Європейського Союзу. Зазвичай більшість необхідної бюрократії припадає на роботодавця (який повинен надати різні документи до імміграційних органів, такі як свідчення про кваліфікацію та санітарну кваліфікацію). Процес подачі заявки займає до 25 днів, і його можна розбити на такі кроки. Передусім необхідно зробити запит на робітників. Роботодавець повинен розмістити вакансію в Трудовому центрі (Munkaügyi Központ) на фіксований період у 15 днів. Це потрібно для того, щоб дати можливість непрацевлаштованим угорським громадянам податися на цю вакансію. Коли проходить 15 днів, роботодавець може подати заяву на дозвіл на роботу від імені працівника. Після того, як дозвіл на роботу надано, працівник має особисто подати заяву на отримання робочої візи в угорському консульстві в країні походження або в країні проживання.

Дозвіл на роботу та робоча віза мають дворічний термін дії. Обидва документи можуть бути поновлені, якщо працівник хоче продовжити термін перебування в Угорщині і все ще задовольняє кваліфікаційні вимоги. Дозволи на роботу, які видані в Угорщині, не дають права працювати в інших країнах Шенгенської зони. Громадяни країн з-поза меж Європейського союзу мають подавати заяви на нові дозволи на роботу, якщо вони змінюють роботодавця в Угорщині.

Узгодженість політик

Одна з основних стратегій країни в розвитку вищої освіти — це інтернаціоналізація. Відповідно до цієї стратегії, кількість іноземних студентів має значно зрости. Для того, щоб досягнути цілі у 40 000 іноземних студентів до 2020 року, уряд створив програму «Навчайся в Угорщині» (Study in Hungary), а також підписав низку двосторонніх угод з країнами по всьому світу, щоб отримати значну кількість студентів. Частково такі заходи покликані компенсувати зменшення кількості угорських студентів.

Також існує нестача працівників із завершеною вищою освітою, тому крім інтернаціоналізації освіти, для іноземних студентів спростили перехід до ринку праці.

Угорщина також прагне зробити свій ринок праці більш привабливим для тих, хто планує інвестувати чи розпочинати свою справу, особливо в тих сферах, які є важливими для національної економіки. Кілька місяців тому уряд запропонував новий вид дозволу на довгострокове проживання для тих студентів та випускників, які хочуть шукати роботу або відкрити бізнес у країні.

Уряд також відчуває відповідальність за тих угорців, які живуть поза межами Угорщини. Оскільки Україна не дозволяє мати подвійне громадянство, угорський уряд запропонував низку сприятливих заходів для тих угорців, які живуть у сусідніх країнах, що не входять до Європейського Союзу (Україна та Сербія). Це такі заходи як спрощені умови доступу до ринку праці та, що більш важливо, доступ до державних місць у вищих навчальних закладах.

Українські студенти та випускники: кількість, профіль, плани

Кількість і профіль українських студентів та випускників в Угорщині

Загальна кількість студентів, які навчаються в закладах вищої освіти в Угорщині, постійно зменшується протягом останніх чотирьох років. Відбулося зниження більш ніж на 30 тисяч: з 282 296 у 2013-2014 академічному році до 250 707 у 2016-2017 академічному році. У таблиці нижче відображені цифри та зміни для основних напрямків освіти. Можна побачити, що найбільш значне зниження припало на соціальні науки та інженерію, натомість в освіті та природничих і математичних науках відбулося невелике зростання кількості студентів.

Таблиця 3. Кількість вступників до угорських університетів (станом на осінній семестр академічного року)

Напрямок освіти (за МСКО)	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	Різниця 2013/14 та 2016/17
Освіта	19880	21430	23778	26469	6589
Гуманітарні науки та мистецтво	26345	25391	23650	21735	-4610
Соціальні науки, бізнес та право	96460	88340	81012	74919	-21541
Науки	20399	19187	17959	25218	4819
Інженерія, виробництво та будівництво	52941	51373	49983	41264	-11677
Агрокультура	7506	7410	7318	9445	1939
Охорона здоров'я	30129	29493	29028	28478	-1651
Послуги	23517	21711	19417	15560	-7957
Не визначено	5119	7145	7384	7619	2500
Всього	282296	271480	259529	250707	-31589

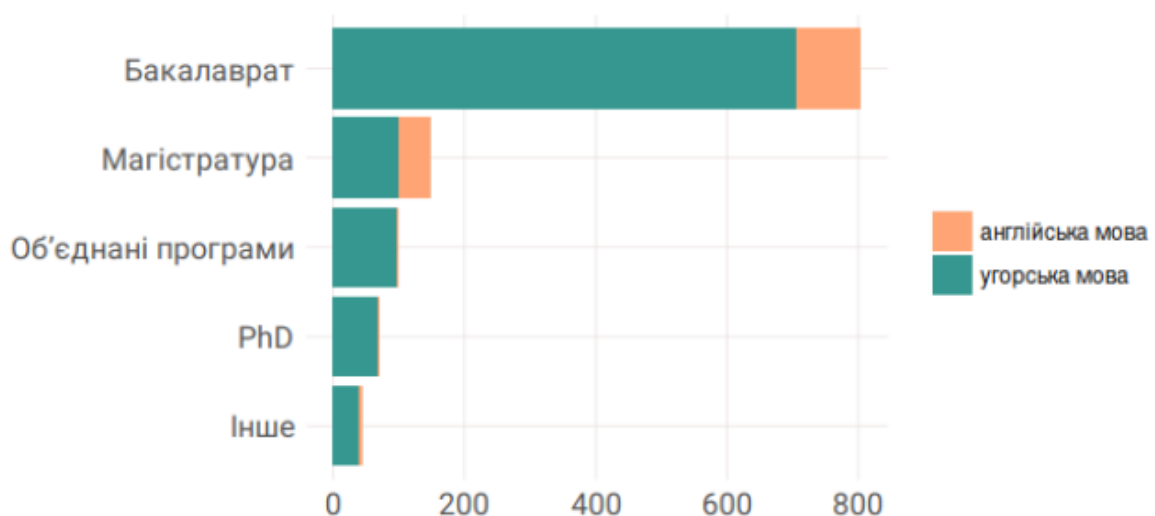
Джерело: ОН

Кількість іноземних студентів, які навчаються в угорських університетах, згідно з даними про вступ 2017-2018 академічного року, — 30 276 людей. Ця кількість зросла більш ніж на 2000 в порівнянні з попереднім академічним роком. Серед іноземних студентів українці становлять 3,85%: зараз в угорських університетах, на різних видах програм, включно із короткостроковими та дистанційними, навчаються 1168 студентів з українським громадянством. У попередньому році їх було 1193.

У 2017-2018 академічному році більш ніж 1000 українських студентів навчалися на угорськомовних програмах, більшість із них — 70% — на бакалавраті (706 людей). Це в 7 разів більше, ніж на магістратурі або на програмах об'єднаного рівня. Більш детальні дані представлені в таблиці нижче.

Ситуація з українськими студентами, які навчаються на англомовних програмах, показує зовсім іншу картину: з загальної кількості 158 студентів бакалаврів лише вдвічі (98 студентів) більше, ніж магістрів. Зі 158 студентів, які навчаються на англомовних програмах, 47 отримуються грант програми Stipendium Hungaricum.

Графік 1. Кількість українських студентів, що навчаються на угорськомовних та англомовних програмах у 2017/18 академічному році

Джерело: [ОН](#)

Якщо говорити про університети з найбільшою кількістю українських студентів, то очолює цей перелік Дебреценський університет із 303 студентами, за ним іде Будапештський університет ім. Л. Етвеша (ELTE) зі 151 студентом. Варто зазначити, що з 5 університетів з найбільшою кількістю українських студентів (перелік нижче у таблиці) 3 є регіональними закладами, які розташовані близько до кордону з Україною, і лише 2 розташовані в столиці або мають студентські містечка і в Будапешті, і навколо нього.

Таблиця 4. Університети з найбільшою кількістю українських студентів на угорськомовних програмах (2017/18 академічний рік)

Debrecen University	303
---------------------	-----

ELTE, Budapest	151
Szent István University	74
Nyiregyháza University	69
Reformed Theological Academy of Sárospatak (SRTA)	48

Джерело: ОН

І знову ситуація з тими українськими студентами, які навчаються на англомовних програмах, відрізняється. Усі 5 університетів, які мають найбільшу кількість таких студентів, розташовані в Будапешті.

Таблиця 5. Університети з найбільшою кількістю українських студентів на англомовних програмах (2017/18 академічний рік)

Corvinus University, Budapest	25
ELTE, Budapest	25
International Business School (IBS)	21
Budapest Metropolitan University (METU)	15
Central European University	14

Джерело: ОН

Мотивація вчитися за кордоном

В онлайн-опитуванні, в якому взяли участь 115 українських студентів, що зараз навчаються в Угорщині, і 43 випускники (з яких 60 відповіли, що навчалися англійською, і 62 — угорською), більшість українських студентів відповіли, що одна з головних причин, чому вони вирішили навчатися за кордоном, — це незадовільні умови життя в Україні. Крім цього фактору, найчастіше також згадували бажання отримати кращі знання для працевлаштування в ЄС та отримати кращу освіту (Графік 2).

Графік 2. Які фактори вплинули на Ваше рішення навчатись за кордоном?

Джерело: Міграція українських студентів до Польщі, Чехії, Угорщини, Словаччини: перспективи людського капіталу, 2018. N=158

Примітка: респонденти могли обрати до 3 відповідей з переліку.

Угорщина здається популярним серед українців місцем отримання вищої освіти в першу чергу через можливість отримати безкоштовну освіту. Дійсно, як уже було зазначено, студенти з угорським походженням отримують державні стипендії, в той час як третина тих, хто навчається на англійськомовних програмах, отримує грант програми Stipendium Hungaricum. Якість освіти та можливість навчатися рідною угорською мовою також роблять Угорщину привабливою.

Графік 3. Чому Ви обрали навчання в Угорщині, а не в інших іноземних країнах?

Джерело: Міграція українських студентів до Польщі, Чехії, Угорщини, Словаччини: перспективи людського капіталу, 2018. N=158

Примітка: респонденти могли обрати до 3 відповідей з переліку.

При виборі певного університету українські студенти в першу чергу звертають увагу на престижність закладу вищої освіти, в якому вони планують навчатись, а потім на наявність певних програм. Цікаво, що зручне транспортне сполучення міста, в якому розташований університет, з Україною не є пріоритетом. Такий результат суперечить тому факту, що більшість українських студентів, які навчаються на угорськомовних програмах, навчаються в університетах, які розташовані близько до кордону з Україною.

Графік 4. Що було основними причинами вибору Вами Вашого університету?

Джерело: Міграція українських студентів до Польщі, Чехії, Угорщини, Словаччини: перспективи людського капіталу, 2018. N=158

Примітка: респонденти могли обрати до 3 відповідей з переліку.

Готовність працювати в Угорщині

Прогнози щодо ринку праці

Останні та найбільш детальні прогнози щодо ринку праці підготовлені ManPower Group для I кварталу 2018 року. У цьому опитуванні роботодавців питали, чи вони хотіли б підвищити/знизити укомплектованість працівниками — і якщо так, то на який відсоток, порівняно з укомплектованістю наразі. Відповіді за секторами такі:

- виробництво: +27%
- транспорт, зберігання та комунікації: +23%
- будівництво: +19%
- сільське господарство, полювання, лісництво та рибальство: +8%
- електроенергія, газ та водопостачання: +5%
- публічний та соціальний сектор: +1%.

У розрізі регіонів Угорщини потреби в більшій кількості працівників такі:

- Будапешт: +22%
- Південний Великий Альфельд: +15%
- Південне Задунав'я: +4%
- Північний Великий Альфельд: +6%
- Північна Угорщина: +12%
- Центральне Задунав'я: +15%
- Центральна Угорщина: +17%
- Західне Задунав'я: +18%.

Ці відповіді також співвідносяться з даними, які доступні з Центрального управління статистики, з яких видно, що виробничий та торговельний сектори мають найбільшу кількість працівників, і ця кількість зростає.

Потреби ринку праці у 2012-2016 роках:

Таблиця 6. Кількість працівників за секторами, 2012-2016 (тисяч людей)

	2012	2013	2014	2015	2016
Сільське господарство, полювання, лісництво та рибальство	192,7	184,6	189,6	203,2	217,0
Видобування корисних копалин	9,1	7,5	9,3	9,1	8,5
Виробництво	789,2	819,3	888,7	901,7	938,9
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонування повітря	35,9	31,4	37,0	34,1	33,8
Постачання води; каналізація, управління відходами та відновлювальні роботи	63,4	61,4	55,9	56,5	60,0
Будівництво	243,2	245,5	258,4	271,9	277,8
Оптова та роздрібна торгівля	539,3	528,6	548,2	539,4	544,0
Перевезення та зберігання	258,5	259,5	258,8	268,6	277,1
Надання послуг проживання та харчування	161,8	158,0	168,1	183,3	192,8
Інформація та комунікація	102,0	111,0	102,8	102,6	119,6
Фінансова та страхова діяльність	91,6	96,1	95,2	87,4	95,0
Операції з нерухомістю	23,1	20,6	20,2	18,8	21,7
Професійна, наукова та технічна діяльність	131,1	148,8	151,6	156,9	151,6
Адміністративна та допоміжна сервісна діяльність	131,2	136,9	146,2	153,5	160,5
Державне управління та оборона; обов'язковий соціальний захист	322,4	365,8	402,5	446,4	471,8
Освіта	315,6	309,5	323,4	318,3	321,8
Здоров'я людини та соціальна робота	263,9	261,6	267,0	269,5	277,2
Мистецтво, розваги та відпочинок	63,1	56,1	63,2	80,1	78,9
Інші послуги	90,1	90,6	99,0	102,5	100,1

Всього	3 827,2	3 892,8	4 100,8	4 210,5	4 351,6
--------	---------	---------	---------	------------	------------

Джерело: KSH

На жаль, дані окремо про українців не є доступними.

Рівень безробіття — на основі даних, зібраних Євростатом, які наведені нижче — є схожим для угорців та іноземців у віковій групі від 15 до 74 років. На жаль, немає доступної інформації ні про групу іноземців від 15 до 29 років, ні окремо для українських громадян.

Таблиця 7. Рівень безробіття в Угорщині (%)

Громадянство	Вік	2012	2013	2014	2015	2016
Громадяни інших країн	Від 15 до 29 років	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
	Від 15 до 74 років	11,1	10,9	n.a.	n.a.	n.a.
Угорські громадяни	Від 15 до 29 років	19,5	17,8	13,9	12,1	9,1
	Від 15 до 74 років	11	10,2	7,7	6,8	5,1
Всього	Від 15 до 29 років	19,4	17,7	13,9	12,1	9,1
	Від 15 до 74 років	11	10,2	7,7	6,8	5,1

Джерело: Eurostat

Що стосується часу, який потрібен для переходу від навчання до праці, на основі останніх даних угорської Системи відстеження працевлаштування випускників, у середньому пошук роботи після отримання диплому у випускників зайняв 3,8 місяця.

Якщо подивитися на найбільш важливі напрямки, то результати такі:

Таблиця 8. Тривалість пошуку роботи випускниками угорських університетів, за спеціальностями

Соціальні науки	4,9 місяця
Природничі науки	4,8 місяця
Право	4,07 місяця
Економіка	3,8 місяця
ІТ	3,4 місяця
Медицина	1,9 місяця

Джерело: Система відстеження працевлаштування випускників

Можна помітити, що найшвидше після випускників медичних спеціальностей знаходять роботу ті, хто вивчали ІТ. Натомість випускники соціальних та природничих наук мають провести найбільше часу у пошуках роботи. Це ж дослідження показало, що 79% нещодавніх випускників працювали за спеціальністю у 2015 році. 60% з них працювали за спеціальністю та за схожою спеціальністю, 19% з них — точно за спеціальністю. Ті, хто працювали не за спеціальністю, становлять 21% опитаних, 6% із яких працювали на роботах, для яких не потрібна наявність вищої освіти.

Зазвичай не за спеціальністю працюють випускники гуманітарних наук (38,6%), а також випускники напрямку спорту (33,5%) і соціальних наук (35,5%). Випускники медицини, права, педагогіки, інженерії та ІТ найбільш імовірно знайдуть роботу за своїм напрямком. Окремих даних про випускників серед іноземних студентів немає.

Найновіші дані Національної служби зайнятості (NFSZ) показують, що у 2016 році було видано 6303 нові дозволи на роботу (на 20,2% більше, ніж за рік до того), і більшість із них — сербським та українським громадянам. 1413 українців отримали дозвіл на роботу у 2016 році — на 268 більше, ніж у 2015 році. Нові дозволи на роботу переважно були видані працівникам виробничого сектору, але також важливу роль відігравали туризм, сільське господарство та роздрібна торгівля.

За даними Євростату, серед 4,5 мільйонів економічно активного населення Угорщини в III кварталі 2017 року було 8400 працівників, які не є громадянами країни і не є громадянами жодної з країн Європейського Союзу. Щоправда, немає інформації про те, яка національність становить яку частину цього економічно активного населення або в якому секторі вони працюють.

Використовуючи індикатор «Особиста чиста фінансова віддача для чоловіка або жінки, які отримують вищу освіту (2013)» з публікації OECD *Education at a Glance 2017*, окупність вищої освіти, в порівнянні з окупністю повної середньої освіти, в середньому 381 800 доларів для чоловіка та 170 700 доларів для жінки.

Щодо соціальної віддачі, існує різниця у чистій вигоді розміром у 90 600 доларів між витратами і вигодами людини, яка отримує вищу освіту (використовуючи індикатор «Публічні витрати і вигоди освіти для чоловіка або жінки, які отримують вищу освіту (2013)» від OECD).

Плани українських студентів після завершення навчання

З відповідей на онлайн-опитування можна зробити висновок, що більшість респондентів планують залишатися в Угорщині (42 відповіді, що становить 26,6% від усіх респондентів). Повернення в Україну або переїзд до іншої країни Європейського Союзу розглядають лише 24 та 20 респондентів відповідно, тобто 15% та 12% від усіх опитаних.

Існує значна відмінність у відповідях залежно від мови навчання респондентів: з 53 студентів, які навчаються угорською, 37 (це 70%) зазначили, що будуть залишатися в Угорщині, і лише 5 людей (менше 10%) — що хочуть повернутися до України. У випадку з тими, хто навчається на англійській мові, ситуація протилежна: 19 з 61 респондента (більше 30%) будуть повертатися до України, і меншість з 4 людей (6%) планують залишатися в Угорщині.

Графік 5. Які ваші плани після закінчення навчання?
(У розрізі мови навчання, кількість студентів)

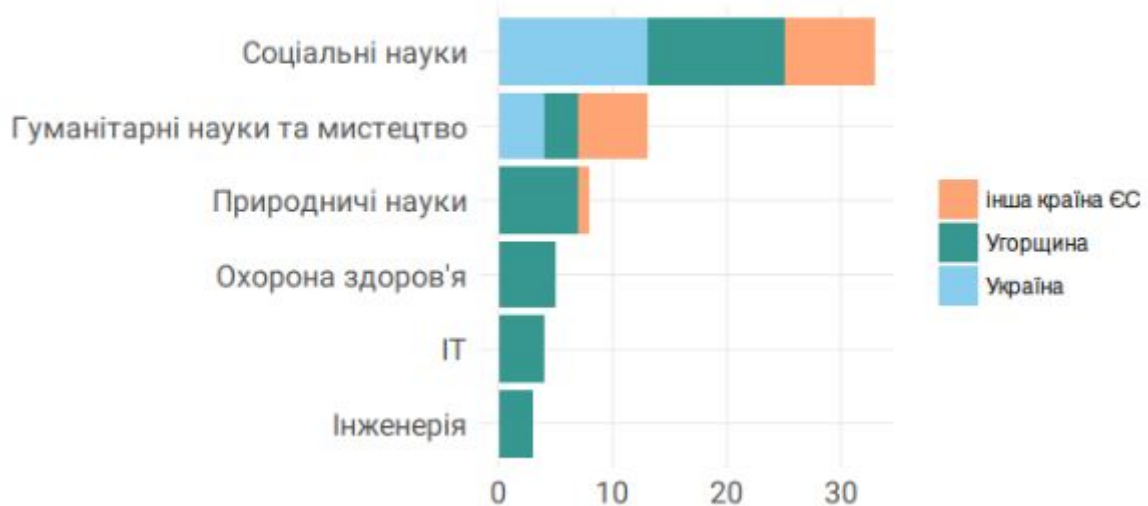

Джерело: Міграція українських студентів до Польщі, Чехії, Угорщини, Словаччини: перспективи людського капіталу, 2018. N=114

Примітка: питання лише для нинішніх студентів.

Хоча наповненість категорій за напрямками освіти невелика, що не дозволяє нам робити достовірних узагальнень, можна побачити, що студенти IT, медичних та природничих спеціальностей більш схильні залишитися в Угорщині. Єдиний напрямок, незначна більшість студентів якого планують повернутися в Україну, — це інженерія, а більшість студентів гуманітарних наук планують переїхати до іншої країни Європейського Союзу.

Графік 6. Які Ваші плани після закінчення навчання? (У розрізі напрямів навчання; кількість студентів)

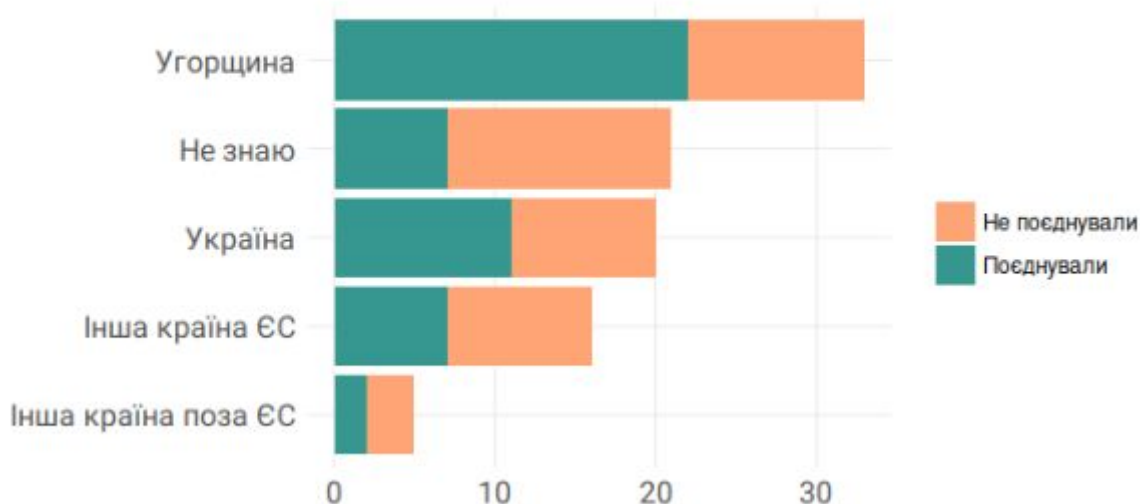

Джерело: Міграція українських студентів до Польщі, Чехії, Угорщини, Словаччини: перспективи людського капіталу, 2018. N=66

Примітка: питання лише для нинішніх студентів.

Досвід роботи під час навчання, схоже, мав великий вплив на плани студентів по завершенню навчання: ті, хто не суміщали навчання з роботою в Угорщині, переважно не впевнені щодо власних подальших планів. Водночас переважна більшість тих, хто має досвід роботи, хочуть залишитися в Угорщині. Ці числа показують, що досвід роботи, який був в українських студентів в Угорщині, був позитивним, оскільки кількість тих, хто хоче залишитися, вдвічі переважає кількість тих, хто планує повернутися додому.

Графік 7. Які Ваші плани після закінчення навчання? (У розрізі поєднання роботи і навчання; кількість студентів)

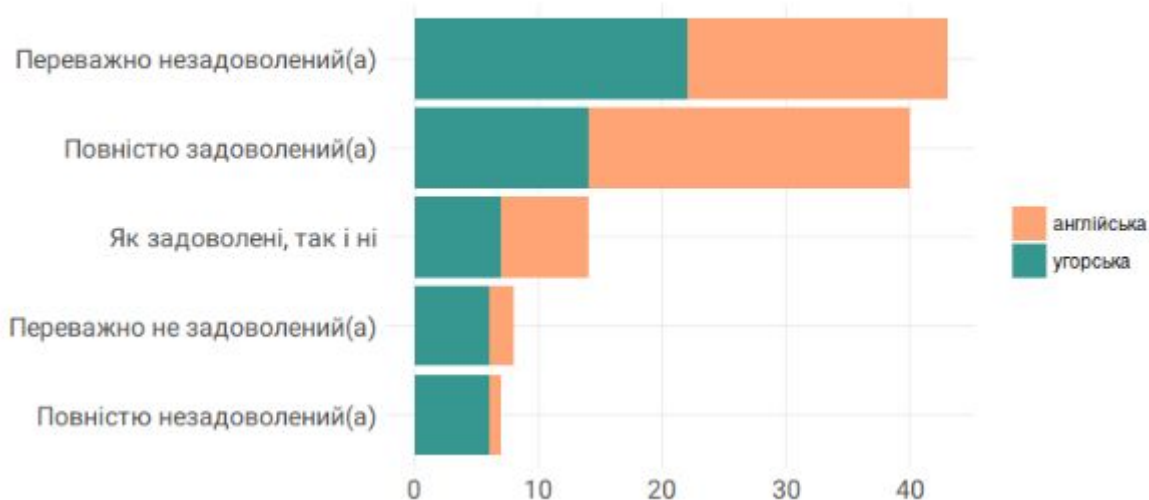

Джерело: Міграція українських студентів до Польщі, Чехії, Угорщини, Словаччини: перспективи людського капіталу, 2018. N=95

Примітка: питання лише для нинішніх студентів.

Загалом задоволеність українських студентів їхнім досвідом навчання в Угорщині достатньо висока. Проте варто відзначити, що студенти, які навчаються на англомовних програмах, є більш задоволеними, ніж ті, які навчаються на угорськомовних.

Графік 8. Загалом, наскільки Ви задоволені Вашим досвідом навчання в Угорщині? (У розрізі мови навчання; кількість студентів)

Джерело: Міграція українських студентів до Польщі, Чехії, Угорщини, Словаччини: перспективи людського капіталу, 2018. N=112

Розбираючись у факторах, які впливають на рішення, залишитися в Угорщині чи повернутися в Україну, можна виділити два типи причин. Більшість студентів угорськомовних програм планують залишатися через умови життя, кращі можливості працевлаштування та вищі заробітні плати, які доступні в Угорщині (це три головні причини, як можна побачити на графіку нижче). Це дуже практичні та прагматичні причини, які пов'язані з рівнем життя та працевлаштуванням. У свою чергу, студенти англомовних програм обирають повернення додому для того, щоб використати здобуті знання для своєї рідної країни, жити ближче до своїх друзів та родичів та щоб жити в культурному середовищі, в якому вони виростили. Ці причини є більш емоційними та культурними, і вони дуже відрізняються від тих, які згадували студенти угорськомовних програм.

Графік 9. Ви зазначили, що хотіли б залишитись в Угорщині. Вкажіть, будь ласка, Ваші основні причини для цього. (У розрізі мови навчання; кількість студентів)

Джерело: Міграція українських студентів до Польщі, Чехії, Угорщини, Словаччини: перспективи людського капіталу, 2018. N=41

Примітка: На питання відповідали респонденти, які планують залишитись в Угорщині; респонденти могли обрати до 3 відповідей з переліку.

Графік 10. Ви зазначили, що Ви хотіли б повернутись в Україну. Вкажіть, будь ласка, Ваші основні причини для цього. (У розрізі мови навчання; кількість студентів)

Джерело: Міграція українських студентів до Польщі, Чехії, Угорщини, Словаччини: перспективи людського капіталу, 2018. N=24

Примітка: На питання відповідали респонденти, які планують повертатися в Україну; респонденти могли обрати до 3 відповідей з переліку.

Якщо Угорщина хоче приваблювати більше українських студентів, вона має поширювати більше інформації про навчальні можливості, пропонувати більше грантів успішним українським студентам та збільшити кількість англомовних програм:

Графік 11. Що варто було б робити Угорщині, щоб заохотити більше українських студентів приїжджати на навчання?

Джерело: Міграція українських студентів до Польщі, Чехії, Угорщини, Словаччини: перспективи людського капіталу, 2018. N=158

Нотатка: Кількість відповідей не була обмежена.

Узгодженість даних

Говорячи про українських студентів в Угорщині — і зокрема про їхню подальшу інтеграцію на ринку праці — важливо зазначити, що на відміну від решти країн Вишеграду, які були розглянуті під час цього проекту, значна частина етнічних угорців (близько 150 000) живуть поза межами Угорщини, в Україні. Отже в цьому дослідженні важливо розрізняти українських студентів та українських студентів, які мають угорське походження. Оскільки в Україні заборонено мати подвійне громадянство, угорський уряд планує підтримувати угорців в Україні за допомогою різних політик, включно зі спрощеною процедурою доступу до ринку праці та до державної вищої освіти.

Найбільша частка українських студентів, які навчаються в Угорщині, належать до угорської етнічної меншини: з загальної кількості 1168 студентів з українським громадянством у 2017-2018 академічному році більше 1000 навчалися на угорськомовних програмах. Більшість із них — 70% — навчалися на бакалавраті. Багато хто з цих студентів вивчає

педагогіку, медсестринство, кальвіністську теологію — предмети, на яких навчають кваліфікованих етнічних угорців, щоб вони поверталися і працювали в Україні.

Правдивим також є твердження, що переважно угорці, які живуть у сусідніх країнах, отримали особливе ставлення в останні роки, що стосується і студентів. Вони можуть подавати документи до університету через централізовану систему і можуть претендувати на гранти та стипендії, що означає, що навчання для українських угорців є не складнішим, ніж для громадян країни — в тому, що стосується бюрократичних процедур та фінансової підтримки.

Відповіді, котрі давали українські випускники, які навчалися в угорських університетах, щодо того, де вони жили після завершення навчання та де вони живуть зараз, співвідносяться з подальшими планами теперішніх студентів. Більшість із них або залишилися жити в Угорщині після випуску (21 людина), або повернулися до України (16). Їхній вибір не значно змінився з часом (сьогодні 17 із них живуть в Угорщині і 20 — в Україні).

Рекомендації для державної політики

Поради щодо того, що варто робити Угорщині, щоб заохотити більше українських студентів приїжджати на навчання, також резонують з відповідями, які дали представники університетів та інші зацікавлені сторони під час інтерв'ю. Протягом багатьох років інтернаціоналізація вищої освіти в Угорщині виражалася лише в збільшенні кількості студентів, які приїжджають за програмами мобільності Erasmus+ і навчаються в угорських університетах один чи два семестри. Із запуском програми «Навчайся в Угорщині» (Study in Hungary) та грантової програми Stipendium Hungaricum були розвинені програми повного циклу навчання. Їхня кількість продовжує зростати, і стейкхолдери також вважають, що університетам та громадським об'єднанням необхідно посилити рекламні та інформаційні заходи в Україні. Адже кількість українських студентів, які зараз навчаються в Угорщині, менша, ніж могла би бути.

Якщо і потрібно щось покращувати, то ці покращення мають стосуватись українських студентів, які не мають угорського коріння. Ця група, хоча географічно і є близькою до Угорщини, знаходиться не в фокусі інтернаціоналізації угорської вищої освіти. Наприклад, в угорських закладах вищої освіти навчаються більше іранських студентів, ніж українських. Оскільки Україна не включена до ініціативи «Відкритість до Сходу», її студенти отримують менше уваги. Хоча не завжди можна зрозуміти, які українські студенти мають угорське походження, а які ні (одним зі способів вирішити цю проблему було наше рішення зробити розрізнення між студентами, які навчаються на угорськомовних та англomовних програмах), відповіді студентів про те, що Угорщина має пропонувати більше грантів та поширювати більше інформації про навчальні можливості, свідчать про існування проблеми.

Список літератури

1. A 2014-2020 közötti időszak foglalkoztatáspolitikai célú fejlesztéseinek megalapozása (2014). Доступ он-лайн: https://ngmszakmaiteruletek.kormany.hu/download/a/4c/c0000/Fogl_S trat_14-20_elfogadott.pdf.
2. Act II of 2007 on the Entry and Stay of Third-Country Nationals.
3. Global Flow of Tertiary-Level Students. UNESCO. Доступ он-лайн: <http://uis.unesco.org/en/uis-student-flow>.
4. Higher education. Study in Hungary: The Crossroads of Europe. Доступ он-лайн: <http://www.studyinhungary.hu/study-in-hungary/menu/studying-in-hungary/higher-education.html>.
5. Legislation change. Specialist of Relocation Services, August 2017. Доступ он-лайн: <http://settlers.hu/en/2017/08/02/legislation-change/>.
6. Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2009-2024, Budapest 2009. Доступ он-лайн: <http://emmiugyfelszolgalat.gov.hu/download.php?docID=4443>.
7. New Migration Strategy published. Website of the Hungarian Government, August 2013. Доступ он-лайн: <http://2010-2014.kormany.hu/en/ministry-of-interior/news/new-migration-strategy-published>.
8. Residence Permit for the Purpose of Employment. Immigration and Asylum Office, April 2018. Доступ он-лайн: http://www.bmbah.hu/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=62&Itemid=816&lang=en.
9. Residence Permit for the Purpose of Job-searching or Entrepreneurship. Immigration and Asylum Office, April 2018. Доступ он-лайн: http://www.bmbah.hu/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=1232&Itemid=1798&lang=en.
10. Residence Permit for the Purpose of Study. Immigration and Asylum Office, April 2018. Доступ он-лайн: http://www.bmbah.hu/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=70&Itemid=824&lang=en#residence_permit_for_the_purpose_of_study.
11. Sending Partners and Available Study Programmes. Study in Hungary: The Crossroads of Europe. Доступ он-лайн:

<http://studyinhungary.hu/study-in-hungary/menu/stipendium-hungaricum-scholarship-programme/sending-partners-and-available-study-programmes.html>.

12. The Migration Strategy and the seven-year strategic document related to Asylum and Migration Fund established by the European Union for the years 2014-20. Доступ он-лайн: <http://belugyialapok.hu/alapok/sites/default/files/Migration%20Strategy%20Hungary.pdf>.

13. Tudnivalók határon túli jelentkezőknek. Oktatási hivatal. Доступ он-лайн: <https://www.felvi.hu/felveteli/jelentkezes/mikor-es-mire/hataron-tuliaknak>.